

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Summa Jurisprudentiae Sacrae Universae, Seu Jus
Canonicum, Secundum quinque Decretalium Gregorii
Papae IX. Titulos explicatum**

Pichler, Vitus

Bibliopolarum Augustanorum, 1723

VD18 VD18 12190187-ddd

Titulus XXXIX. De Censibus, Exactionibus & Procurationibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98739](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98739)

nomiatus non acquirit jus in beneficio, sed tantum implorandi officium Executoris, ut si bi provideat de beneficio, vel potius provide- ri faciat, cum probabilis non ad Executorem, quem constituit Imperator, sed ad ordinarium Collatorem provisio pertineat. Chokier & alij. Quæ opponi possunt, vide apud P. Schmalz- groeber ad tit. de Prob. n. 366. Utrum verò Im- perator Primis Precibus uti & præsentare ad beneficia possit absque speciali indulto Ponti- ficis & assensu peculiari de novo obtento, lis est inter Doctores, de qua videatur Oligenius lo- cit. ubi multis probat necessitatem specialis indulti.

TITULUS XXXIX.

De Censibus, Exactionibus, & Procu- rationibus.

SUMMARIUM.

1. Censibus quid & quotuplex.
2. 3. Exactiones, & Procuraciones quid &c.
4. An Principes sæculares tributa subditis,
5. 6. Et censibus imponere Ecclesijs & Beneficijs Episcopi possint.
7. 8. An, quomodo, & quando Cathedralium,
9. Et subsidium Charitativum.
10. Quam obligentur ad Procuraciones.

Quendum 1. Censibus, Exactiones, & Procu- rationes esse Ecclesiasticarum & Beneficiorum onera, sicut Jus Patronatus, imò magis, de quo in Tit. præced. Per Censum verò genericè sum- ptum intelligitur omne id, quod in certa quan- titate annuatim præstatur alteri: sub qua ra- tione etiam comprehendit Tributa. Quare et- iam de his breviter aliquid dicendi aniam arri- piemus. Quatenus verò census denotat partem fructuum, quos aliquis emit ex re vel industria alterius sibi quot annis solvendos. in conside- rationem venit ad Tit. de Usuris. Hoc loco si- gnificat pensionem annuam ex proventibus Eccle- siasticis solvendam vel Episcopis in signum subje- ctionis, vel Patronis aut aliis ex justa causa & cum auctoritate Episcoporum. Differt ab Ex- actionibus, quod hæc sint pensiones extraordina- riæ, quæ à plurimis collectæ appellantur: census autem (uti & tributa) sint pensiones ordina- riæ, statæ, & singulis annis solvendæ. Dividi- tur Censibus in antiquum & novum. Antiquus vocatur, qui statim initio & tempore fundatio- nis est Ecclesiæ impositus velut onus reale, vel debetur ipso Jure. Novus, qui primum ex post- facto imponitur ab homine. Uterque vel est Perpetuus, vel Temporalis seu ad certos annos durat. Antiqui præcipua species, de Jure debita, est Cathedralium, quod ex redditibus Ec- clesiæ singulis annis solvendum est Episcopo partim in signum subjectionis, partim in hono- rem Ecclesiæ Cathedralis. Spectato Jure scri- pto non debet excedere duos solidos, seu au- reos, can. 1. caus. 10. q. 3. & confunditur cum Synodatico c. 16. de offic. Ord. eo quod olim in Synodis Diocesanis solvi consueverit.

Sc. 2. per Exactiones genericè acceptas intel- ligi omne id, quod Principes vel Superiores,

Sæculares aut Ecclesiastici, à subditis exigunt extra ordinem, ut sunt collectæ, stauræ, con- tributiones, tallia, pedagia, quidagia, vectigalia &c. c. 5. & 6. §. 2. b. t. Sed hoc loco significant pensionem, quæ extraordinariè ab Episcopis ex justa causa exigitur de redditibus Ecclesiasticis. c. 6. §. 2. cit. cujus præcipua species est Subsidium charita- tivum, seu pensio moderata, quæ ex justa & manifesta causa postulat ab Episcopo ex re- ditibus Ecclesiasticis cum charitate (licet sol- venda ex obligatione) & à subditis præstatur cum charitate erga suum Pastorem. arg. c. 18. in fin. b. t. c. 6. §. c. 16. cit. Appellari etiam potest Donum gratuitum. Contributio illa, quam Tridentinum j. 23. c. 18. de Ref. solvi præcipit ad exactionem & determinationem Episcoporum in conservationem Seminarij (quod in qua- vis Diocesi vult erigi, si nempe non aliunde sit provisum per Academias & Gymnasia, in quo Juvenes ad Statum Clericalem aspirantes in litteris, moribus, & disciplina Ecclesiastica bene instruantur) ab omnibus totius Diocesis be- neficiis, locis pijs, & Monasteriis non Mendi- cantium, non habentibus tale Seminarium a- ctu, potius ad Censum pertinet, quatenus singulis annis præstanda est; licet ad Exactiones re- ferri possit, quatenus non stabiliter debetur; quia Tridentinum tamdiu duntaxat eam per- mittit, donec Seminarium sufficienter sit fun- datum.

Sc. 3. Procuraciones in præsentem non esse aliud, quam necessarios sumptus ac expensas, quibus Episcopi, vel alij illorum loco, actualiter visi- tantes Diocesim vel Ecclesias indigent pro su- stentatione competentem. arg. c. 23. b. t. Trid. f. 24. c. 3. de ref. Sulentatio hæc comprehendit victum & habitationem visitatoris honestique comitatus, atque eorum necessariorum. Debet esse moderata, ne Ecclesiæ nimium gra- ventur. Debetur toties, quoties instituitur vi- sitatio, modò hæc intra annum non fiat ultra binas vices, non obstante, quod Episcopus &c. aliunde habeat largos redditus; quia nemo te- netur suis stipendijs laborare in alienam utili- tatem. Debita foret etiam Legatis Sedis Apo- stolicæ transeuntibus: sed hodie per usum vi- detur esse abrogata. Olim debebant victua- lia dari in natura: hodie verò Trid. loc. cit. per- misit eorum loco accipere pecunias. Si Visi- tator, Notarius, comes, vel famulus aliquis ipsius accipiat munus ex causa vel occasione visitationis etiam gratis oblatum, peccat, & intra mensem tenetur restituere in duplo. c. 23. b. t. c. 2. eodem in 6. Trid. loc. cit. Visitatori non licet subsistere extra casum necessitatis in eadem Ecclesia ultra unum diem, neque ultra unam procuracionem accipere uno die, licet plures visitet Ecclesias, & si commodè possit, visitare debeat uno die; quæ proin sumptus inter se partientur, ut nimirum quam minimè graventur. c. 23. cit. c. 3. eod. in 6.

Dico 1. Tributa imponere Laicis possunt 4 Principes & Magistratus Sæculares, qui in suo territorio Superiorem non recognoscunt, & inferiores etiam Principes, Status, ac Civita- tes, quibus hæc potestas à supremo Principe

concessa est. 2. At non nisi ex legitima causa, quæ ferè tantum est utilitas vel necessitas publica Communitatis, uti est professio potestatis in Principe, ac subjectionis in populo, sustentatio honorifica Principis ac ejus familiae, justum bellum: viarum & itinerum publicorum reparatio, defensio, securitatis præstatio, profectio necessaria, inauguratio, pacis redemptio, Ecclesiarum, vel scholarum cura &c. Atque has vel similes causas debet Princeps, ejusque Consilarii sub reatu culpæ mortalis (imò sub poena excommunicationis latæ sententiæ in *Bulla Cœne* §. 5.) & sub onere restitutionis prius ritè examinare ac perspectas habere, antequam tributis gravent populum. 3. Tributum non debet esse majus, quam postulet causa necessitatis vel utilitatis publicæ: nec durare diutius, quam causa subsistat: nec infumi in usus alios, v. g. in prodigas largitiones, lusus, luxum, inutilis expensas &c. Ita cum S. Thoma, Cajet. Bart. Palao, Suar. Menoch. Gaillo. Lessi & communis Theologorum ac Canonistarum P. Antonius Söll in tract. de *Tributis* à n. 13. à n. 75. §. n. 330. ex 2. feudi. 56. l. 3. §. fin. C. de stat. §. imag. l. un. C. de expens. atque ex æquitate naturali & natura Justitiæ. Neutiquam enim persuadere sibi debent Principes, suorum subditorum bona esse in sua potestate & dispositione libera, modò ipsis relinquunt tenuem victum & vestitum, uti detestandi adulatores ac profligatæ conscientiæ Consilarii quidam, Machiavelistica peste infecti, nihil Christiani præter nomen habentes, quandoque ipsis præcunant. Sed cum omnibus bonis & rectè sentientibus omnino persuasum sibi habeant, optimū Principis ærarium esse divices subditos: hos non esse propter Principem, sed Principem propter subditos: sibi quidem competere dominium jurisdictionis in subditos, vi cujus tributa exigunt, non proprietatis in bona subditorum: omnem potestatem, in se translatam, esse à populo &c.

5 Dico 2. Censum antiquum (vel tributum) Ecclesijs aut Beneficijs Ecclesiasticis, tam perpetuum quam temporalem, imponere potest 1. Papa, v. g. in signum subjectionis, vel in recognitionem exemptionis. 2. Episcopus tempore foundationis, dotationis, vel consecrationis Ecclesiæ, tam in propriam, quam patroni vel alterius utilitatem: uti & Prælatus jurisdictionem quasi Episcopalem obtinens in limine foundationis. 3. Post verò non nisi in utilitatem alterius Ecclesiæ vel pij loci ex justa causa. 4. Patronus in limine foundationis cum consensu Episcopi. Hæc ferè sunt certa, & primum quidem ex c. 2. de *Præb. in 6. c. 8. de Privil. Secundum ex can. 30. caus. 18. q. 2. c. 23. de *Jur. patron. c. 7. 16. 21. b. t. Tertium & quartum ex c. 23. cit.**

6 Dico 3. Censum novum perpetuum ipsdem nemo, Papâ inferior, adeoque nec Episcopus, saltem in suæ vel Capituli mensæ utilitatem, imponere valet, aut antiquum augere. Text. & DD. in c. 3. 7. b. t. Clem. 1. §. Eadem quoque. de *supplend. negl.* Excipe casum, quo Episcopus cum consensu Capituli & Superioris authori-

tate ex justa causa remittit alicui Ecclesiæ Episcopalia, seu illam à sua jurisdictione emittit. c. 6. de *Relig. Dom.* Item casum, quo penitus novo Ecclesiæ aut beneficio cum consensu Capituli & Superioris imposita obveniet alteri, v. g. Ecclesiæ pauperi, aut beneficio tenui, non verò Episcopo. c. 9. de *bis, quæ sunt a Præl.* Rursus pensionem alumnaticam pro Seminariis nondum satis fundato, juxta dicta n. 2. Dicitur assertione, perpetuum: nam temporalem, per certos annos, vel etiam ad vitam beneficium injungere potest ex justa causa, v. g. pro sustentatione pauperum, scholarum &c. pro solvendis debitis aut reparatione Cathedralis Ecclesiæ, si colligendis de beneficio velit cedere, vel beneficiatus ægrotus beneficio renunciare contentus pensione. Vid. dicta ad Tit. III. Ut *Eccles. Benefic. &c.*

Dico 4. Cathedralicum debetur Episcopo ab omnibus Ecclesijs, Beneficijs, Capellis, Parochijs Sæcularibus. 2. Et si unitæ semper jure Monasterijs. 3. Non tamen ab his Monasterijs & Regularibus, etiam non exemptis. Fagnanus in c. conquirente 16. de *officiis* n. 10. 43. cum communi. Pars 1. sumitur ex 16. cit. Pars 2. ex eod. c. ubi dicitur, quod Episcopus jura Episcopalia in Ecclesijs seu Capellis Monasterij debeat habere. Concordat Clem. 1. c. 12. de *Præb.* Pars 3. clarè exprimitur in 8. caus. 10. q. 3. ibi: *Monasteriorum tamen Beneficijs ab hac solutionis pensione sejunctis*, quia tamen Regulares omnes à Lege *Dioecessana* (in qua debetur Episcopo Cathedralicum) sunt exempti. Communis cum Barb. & Fagn. ex *caus. caus. 16. q. 1. §. c. 1. de Stat. Monach.*

Quæres, an consuetudine vel præscriptione liberari possint Ecclesiæ aliæ obligatæ solutione Cathedralici? R. Totaliter non, juxta stante subjectione, ut habet probabiliter communior; quia repugnare videtur, ut quæ maneat subiectus, & non obligetur ad aliquid, quod in signum subjectionis præstandum est. Unde tributa quoque & census, qui debentur Principi in signum subjectionis, nulla præscriptione tolluntur. l. 6. c. de *prescript. 30. vel ann.* Minui tamen quantitas à jure præscripta potest per consuetudinem vel præscriptionem, uti & tempus, quo solvi debeat, variari. Hinc cum Synodi, in quibus olim solvebatur, vi consuetudinis non soleant celebrari amplius singulis annis, vi ejusdem consuetudinis solvantur quibusdam Dioecesium, quando celebrantur annuum Capitulum Decanale, ac postea à Decano deferuntur ad Episcopum.

Dico 5. Subsidium charitativum licet Episcopo (& Capitulo Sede vacante, ac Generalibus Ordinibus Religiosorum à subiectis Monasterijs) ex justa & manifesta causa petere à omnibus Clericis Beneficiatis, etiam Canonici, ultra congruam sustentationem redditus beneficiales habentibus, per totam Dioecesim suam. 2. Non tamen à Monasterijs & Regularibus. 3. Nisi præstint beneficijs & Ecclesijs Sæcularibus. Iterum communis quoad omnia Membra 1. habetur c. 16. cit. c. 6. b. t. *in fine* *memus autem pro multis necessitatibus, quæ ad*

his superueniunt, ut, si manifesta & rationabilis causa exstiterit, cum charitate moderatum ab eis valeant auxilium postulare. Cujusmodi causæ sunt, si magni sumptus fuerint faciendi Episcopo in Confirmatione vel Consecratione sua, & tunc vocatur *Inful und Weich Steuer*: si reparanda sit fabrica Ecclesie Cathedralis: si expungenda debita ejusdem: si magnæ expensæ sint factæ aut faciendæ pro tuendis Ecclesie juribus, aut bonis recuperandis: si Episcopus visitare velit limina Apostolorum, adeat Concilium &c. P. Schmalzgrueber *b. t. n. 60*. Ratio autem, cur tantum à Beneficiatis, non pauperibus, sed ultra congruam percipientibus redditis beneficia debeatur, est, quia hoc subsidium est onus mixtum Clericos obligans propter fructus Ecclesiasticos, quos percipiunt. Membrum 2. sumitur ex *can. 34. § c. 1. cit.* ex quibus erititur Monasteria & Regularis à Lege Diocesana, dependentes à qua procedit facultas exigendi Charitativum, exemptos est. Membrum 3. ex *c. 16. Clem. 1. c. 12. cit.* ex quibus colligitur, capellas & parochias Monasteriis unitas, & à Regularibus administratas, non eximi à Lege Diocesana. Et hoc non plus, probant Adversarii ex *Clem. un. de Excessib. Prælat.* Excipe, nisi à Subsidio charitativo has capellas liberet vel consuetudo, vel speciale privilegium.

10. Dico 6. Procuraciones solvere tenentur Ecclesie omnes, tam Regulares, quam Sæculares, quæ quando visitantur. *c. 12. c. 23. b. t. Trid. s. 4. c. 3. de Ref.* Exciipiuntur tamen Oratoria privata. *c. fin. b. t. Ecclesie* per speciale privilegium ab his exemptæ. *c. 17. eod.* vel quas eximit consuetudo, saltem universalis alicujus Diocesis: nam præscriptio alicujus Ecclesie particularis probabilis non excusat. per *c. 17. cit. § c. 11. de Præscript.* Item Ecclesie pauperes, quæ sufficientes redditus non habent ad procuraciones visitatoribus præstandas. per *can. 5. super de Refr. in 6. § c. 17. cit.* Neque quod habentes augeri possunt procuraciones, si prima fundatione constitutæ, nisi illarum redditus notabiliter creverint. per *c. 16. b. t. Exciipiunt* plerique etiam hospitalia, & alia pia loca pro pauperibus aut infirmis deputata. per *Clem. un. contingit de Relig. Dom. Fagn. in c. Venerabili. 24. b. t. n. 34. seqq.* Visitare autem Episcopi vel per se vel per alios possunt & debent singulis annis, vel saltem intra biennium omnes Ecclesias, Monasteria, & Capitula suæ Diocesis, demptis tamen Exemptis. *Trid. s. 6. c. 4. de Ref. s. 7. c. 8. de Ref. s. 24. c. 3. de Ref.* Imò non tantum personas Ecclesiasticas, sed etiam Laicales & populum quoad fidem orthodoxam, præceptorum observantiam, crimina & scandalum in ordine ad ea corrigenda. per *c. 1. pr. b. t. in 6. & Trid. s. 24. c. 3. cit.* Cæterum procuraciones quoad substantiam, uti notavimus, præscribi nequit. per *c. 17. cit. c. 11. § 16. de præscript.* saltem nisi præscriptio sit immemorialis. Ipsi autem visitationi, seu contra sua visitandi, neque per immemorialem præscribi posse videtur, nisi simul præscribatur exemptio. per *c. 16. cit.* quia visitatio videtur necessariò con-

Est. Ill. R. P. Pickler.

quens esse ad subjectionem. Porro visitare nihil est aliud, quam inquirere in excessus ac defectus, inventosque castigare ac emendare.

TITULUS XL.

De Consecratione Ecclesie, vel Altaris.

SUMMARIUM.

1. Quæ res consecrari vel benedici soleant.
2. Quid Ecclesia: quid & quotuplex Altare.
3. Quid sit consecratio, à quo &c. fiat.
4. Quid sit Ecclesiam (vel Altare) execrari, pollui seu violari, & reconciliari.
5. Ecclesia, ubi celebrentur Divina, debet consecrari, vel benedici, vel saltem deputari ad id specialiter.
6. 7. Quenam ulterius consecrari debeant, & à quo.
8. Et quenam benedici in ordine ad Sacrificium Missæ.
9. Quomodo, & à quo reconcilietur Ecclesia polluta.

Sciendum 1. post Census, qui plerumque constitui solent & imponi Ecclesiis in earum Consecratione, rectè subjungi Titulum præsentem: & quia etiam Altaria consecrari solent, etiam de horum consecratione hic agitur, ac de benedictione Cæmeterij, quod sæpe adhæret Ecclesijs. Item de Patenis & Calicibus, qui consecrantur, atque de Paramentis sacris, quæ benedicuntur, ac in Officiis Divinis adhibentur. Quia verò Ecclesias execrari aut pollui, uti & altaria ac cæmeteria, nonnunquam contingit, etiam de illorum Reconciliatione tractatur.

Sc. 2. Per Ecclesiam hic intelligi ædem sacram, in qua fideles ad percipienda Sacramenta & rem Divinam audiendam congregantur. Antequam in ea peragantur Divina, prius consecranda vel saltem benedicenda est. Per Altare venit lapis ad sacrificandum ordinatus & consecratus. Aliud est Fixum, seu immobile, h. e. certo loco tanquam basi affixum, cujus saltem superior pars debet esse lapidea. Et hoc non per se, sed quatenus est basi affixum, consecratur. Aliud Portatile, seu mobile, aut viaticum, quod moveri, & ab uno loco in alium transferri potest, cujus superior saltem pars, seu mensa, pariter debet esse lapidea tantæ capacitatis, ut capiat calicem & patenam: atque illud consecratur per se. Per Cæmeterium verò locus ad sepulturam fidelium deputatus auctoritate Episcopi, sive sit benedictus ab eodem, sive non.

Sc. 3. Consecrationem Ecclesie & Altaris esse dedicationem illius factam Deo à legitimo Ministro debitâ materiâ & formâ interveniente. Minister ordinarius est Episcopus consecratus: extraordinarius autem Abbas, vel simplex Sacerdos, at non nisi ex privilegio vel commissione Summi Pontificis. Materia est oleum & chrisma, nam Ecclesia, dum consecratur, inungitur chrismate in parietibus, & apponuntur cruce: altaria verò inunguntur prius oleo simplici, tum chrismate in cornibus. Vid. *can. 14. 32. d. 1. de Consecr. & Pontificale Romanum*

Q999

Deni.